

Брага Марія,

здобувачка II освітнього рівня (магістратура) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Павленко Юлія,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри початкової освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З КУЛЬТУРОЮ СВОГО ТА ІНШИХ НАРОДІВ

В умовах реформування національної системи освіти, підготовки молодого покоління до життя і діяльності у сучасному світі важлива роль належить полікультурному вихованню як дієвому чиннику формування у зростаючої особистості розуміння людини, належної до іншої нації, поваги й толерантності до представників інших етносів, чия культура має певні відмінності від національної, звичної і рідної з дитинства [1; 4].

Тенденції суспільного розвитку реалізуються у сфері освіти у вигляді виховних і позаурочних програм, освітніх компонентів з полікультурного навчання і виховання, які викладаються як самостійні або інтегруються у зміст уже існуючих освітніх програм. Питання підготовки школярів до ефективної життєдіяльності у культурно-різномірному суспільстві вирішуються, як правило, у рамках полікультурного (мультикультурного) виховання, метою якого є формування полікультурної вихованості учнів.

Проблеми полікультурного виховання особистості посідають вагомe місце у наукових розвідках вітчизняних та закордонних учених. У працях Н. Абдулі, Ю. Безух, В. Бойченка, М. Молодиченка, Л. Перетяги з'ясовуються особливості полікультурного виховання молодших школярів на основі особистісно-орієнтованого підходу. Однак, проблема полікультурного виховання

молодших школярів потребує подальшого вирішення. Зокрема, у педагогічній науці немає чітких визначень категоріального апарату полікультурного виховання; відсутні чіткі межі між поняттями організації полікультурного середовища та полікультурного простору; немає достатньої кількості розроблених технологій, методів та методичних прийомів роботи з молодшими школярами з питань організації їхнього полікультурного виховання тощо.

На слушну думку Н. Молодиченко та В. Молодиченко, актуальність проблеми полікультурного виховання учнів початкової школи зумовлена сприятливістю молодшого шкільного віку до виховних впливів, закладанням морально-культурних основ особистості молодшого школяра у зв'язку з активним формуванням його світогляду, мислення, характеру, установок, стереотипів поведінки, що надає можливість прищеплювати національні та загальнолюдські цінності, виховувати поважне ставлення до іншої культури [3, с. 137].

Українське суспільство – полікультурне, з усіма проблемами, які породжує багатокультурність. Розвиток молодшого школяра має складний та суперечливий характер. Головне завдання цього віку – знайомство з навколишнім світом, природою, людськими стосунками. Особливого значення для молодших школярів має процес національної самоідентифікації особистості, оскільки він приходить якраз на вік 6-10 років. Самоідентифікація є одним із ключових елементів особистості людини. Негативна або позитивна самоідентифікація може кардинально впливати на всю поведінку людини.

Полікультурне виховання учнів початкової школи, на думку П. Кендзьор [2, с. 217– 218] передбачає:

- розвиток у школярів моральних цінностей добра, добросусідства, взаємоповаги й рівності, поваги до прав людини, на яких базується демократичне суспільство;
- навчання правил поведінки та дотримання найважливіших суспільних

норм у шкільному середовищі;

- привчання дітей дослухатися до думки іншого, сприймати його як рівноправного партнера;
- формування у молодших школярів навичок спілкування з представниками різних культур;
- сприяння розвитку в дітей нових знань і уявлень про різноманіття навколишнього світу.

Отже, полікультурне виховання в молодшому шкільному віці закладає ціннісно-культурні основи становлення особистості, сприяє усвідомленню учнем власної національної ідентичності, формування поваги до традицій, звичаїв, історії України; ствердження гуманістичної моралі та формування загальнолюдських цінностей; формування толерантного ставлення до культур та традицій інших народів; на основі оволодіння досягненнями національної культури стимулювати прийняття та розуміння інших культур. Воно є контекстом, у рамках якого учні набувають навичок соціально прийнятної поведінки з метою подальшої самореалізації на засадах громадянської відповідальності та має реалізовуватися на всіх рівнях освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. 2018. URL : <http://mon.gov.ua/content>.
2. Кендзьор П. І. Основні засади організації полікультурного виховання в педагогічній системі школи. *Педагогічні науки* : теорія, історія, інноваційні технології, 2016. № 1. С. 213–220.
3. Молодиченко Н. А. Молодиченко В. В. Полікультурне виховання учнів початкової школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. праць. 2019. № 64, Т. 2. С. 75–79.
4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. МОН України. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/.pdf>.